

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2013–2016

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Tereza Böhmová

Národohospodář Jiří Hejda jako novinář

Praha 2016

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Libor Svoboda, Ph. D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2013-2016

BACHELOR THESIS

Tereza Böhmová

National economist Jiří Hejda as a journalist

Prague 2016

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Libor Svoboda, Ph. D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Tereza Böhmová

Poděkování

Děkuji Mgr. Liborovi Svobodovi Ph.D. za ochotu a trpělivost při vedení mé bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce "Národohospodář Jiří Hejda jako novinář" se zaměřuje na popis novinářské činnosti Jiřího Hejdy v letech 1919 - 1934. Pozornost je kladena zejména na působení v redakci Lidových novin a tvorbu v redakci Českého slova. Hlavním cílem práce je charakteristika Hejdovy osobnosti jakožto významného českého novináře první poloviny 20. století.

Klíčová slova

České slovo, Lidové noviny, národohospodář, novinář, první republika, žurnalistika,

Annotation

The bachelor thesis titled "National economist Jiří Hejda as a journalist" focuses on description of Jiří Hejda's journalism work in years of 1919 - 1934. Special attention is paid to Hejda's work in editorial of Lidové noviny and České slovo. The Main focus is description of Hejda's personality as one of the most significant journalist of first half of 20th century.

Keywords

Ceske slovo, Lidove noviny, national economist, journalist, first republic, journalism

OBSAH

ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 ŽIVOT JIŘÍHO HEJDY - PŘEHLED.....	10
2 NOVINÁŘSKÁ ČINNOST JIŘÍHO HEJDY V LETECH 1919 - 1926.....	15
3 PŮSOBENÍ V PŘÍTOMNOSTI A LIDOVÝCH NOVINÁCH.....	20
3.1 PŘÍTOMNOST.....	20
3.2 LIDOVÉ NOVINY.....	24
4 ČESKÉ SLOVO.....	29
5 UKONČENÍ HEJDOVY NOVINÁŘSKÉ ČINNOSTI.....	38
PRAKTICKÁ ČÁST.....	40
6 ANALÝZA ČLÁNKŮ JIŘÍHO HEJDY	40
ZÁVĚR.....	50
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	51
SEZNAM ZKRATEK.....	52
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ.....	554

ÚVOD

"Ale jaká byla moje role v tomto obrovském dějinném dění? Čím jsem já k tomu přispěl? Zpytuji-li velmi bedlivě svědomí, nemohu říci, že bych udělal více, než že jsem v životě nikomu vědomě neublížil, ale mnoha lidem jsem pomohl a prospěl. Zejména v krizi a pak za okupace jsem nesčítaným dopomohl k slušné existenci, nebo alespoň přispěl k tomu, že neumřeli hladem."

(Hejda, 2010, s 458)

Jméno JUDr. Jiřího Hejdy (1895 - 1985) je pro většinu lidí zcela neznámé. Z hlediska profesního se však tento muž ve své době pohyboval ve společnosti těch největších osobností našich novodobých dějin, jako byli např. Edvard Beneš, Tomáš Baťa, Ferdinand Peroutka, bratři Čapkové, Karel Poláček, Eduard Bass..., o kterých se běžně učí již na základních školách. Hejdova novinářská činnost trvala patnáct let (1919 - 1934). Prošel redakcemi nejvýznamnějšího tisku první republiky. Měl zcela ojedinělý přístup ke své profesi, k získávání informací i stylu psaní. Jako vysoce uznávaný národohospodářský specialista se i po skončení druhé světové války podílel např. na vytváření pětiletého plánu obnovy hospodářství v Československu. Zásadní a tragické události po roce 1948 zapříčinily prakticky vymazání Hejdova jména z existence nejvýznamnějších osobností elity inteligence naší země. Tato neznalost v obecném povědomí přetrvává dodnes. Je důležité takové osobnosti znovu objevovat, zdůraznit jejich význam a působení, a jejich odkazy dnešní společnosti přibližovat.

Hlavním cílem bakalářské práce "Národohospodář Jiří Hejda jako novinář" je popis Hejdovy novinářské činnosti. Důraz bude kladen na jeho působení v redakci Lidových novin a Českého slova. První kapitola je věnována stručnému životopisu se zaměřením na události a okolnosti po ukončení jeho kariéry novináře. Tyto události zapříčinily, že Hejdovo jméno upadlo v zapomnění.

Praktická část práce obsahuje podrobný rozbor rozsáhlé vybrané série národohospodářských článků, které vyšly v časopisu Přítomnost v letech 1927 - 1928 s názvem "Komu patří Československý průmysl?". V této sérii Hejda velmi podrobně analyzuje komplexně situaci v celém československém průmyslu a přichází s vyřešením národnostních otázek v tomto oboru.

TEORETICKÁ ČÁST

1 ŽIVOT JIŘÍHO HEJDY - PŘEHLED

Jiří Hejda se narodil 25. února v roce 1895 v Praze na Vinohradech otci Františkovi, který působil jako redaktor listu *Národní politika* a matce Marii. Měl dva mladší sourozence- bratra Přemysla a setru Evu. Již na základní škole se spřátelil s budoucím malířem a vynikajícím karikaturistou Františkem Bidlem, s nímž studoval pak i na gymnáziu. Z této doby za zmínku jistě stojí i přátelství s dalším významným malířem Janem Zrzavým. Po maturitě byl Hejda přijat na Právnickou fakultu UK. Později musel však studium přerušit- začala první světová válka.

První světová válka znamenala pro Jiřího Hejdu povinnost nastoupit do armády, a absolvovat výcvik v důstojnické škole. Poté byl umístěn na východní frontu, která se nacházela na území dnešního Polska. Zde Jiří bojoval za Rakousko-Uhersko v hodnosti svobodníka a vedl skupiny vojáků v boji proti Rusku. Na válku měl velmi vyhraněný, až negativní názor a zkušenost z působení přímo ve středu bojů mu přinesla velké trauma. Proto se snažil držet co nejdál od bojové linie a při první příležitosti "nahrál" zdravotní indispozici- supraorbitální neuralgii. Vše dopadlo úspěšně a Jiří se na frontu již nemusel vracet. (Hejda, 2010, s 26) Během války udržoval co nejaktivněji kontakt se svou přítelkyní Louisou Schwarzovou, která pocházela z velmi zámožné rodiny velkostatkáře z Lidkovic. Přesto byla Louisa velmi skromná a srdečná. Jiří, který se v té době zabýval otázkou společenských vrstev, si nepřipadal pro svou přítelkyni a později i manželku Louisu před sňatkem dostatečně dobrý, za což se mu Louisa vysmála. (Hejda, 2010, s 33)

V posledních letech probíhající první světové války úspěšně dokončil čtvrtý semestr na právech. Později byl opět povolán do vojenské služby, tentokrát na italskou frontu, ale i zde působil mimo území bojů. Velmi krátce po skončení války a vyhlášení samostatného Československa se mohl vrátit domů.

V období po první světové válce Jiří mohl a také dále pokračoval ve svém studiu na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Dokončení studia práv bylo pro něj prioritou. V blízké budoucnosti se hodlal oženit a založit rodinu, což samozřejmě vyžadovalo

úspěšně dostudovat a najít si slušně placené zaměstnání. V roce 1919 se stalo v životě Jiřího Hejdy hned několik zásadních událostí. Nešťastné bylo úmrtí otce Františka na tuberkulózu hned z počátku roku. Na jaře téhož roku nastoupil, s pomocí svého dobrého kamaráda, a bývalého spolužáka, novináře Ferdinada Peroutky, do redakce Tribuny na pozici novináře a redaktora. Koncem roku 1919 se Jiří oženil se svou dlouholetou přítelkyní a celoživotní láskou Louisou. Sňatek s Louisou a následné založení rodiny znamenaly nutnost dokončení studií a také hledání zaměstnání s lepším platovým ohodnocením než tomu bylo dosud v redakci Tribuny. (Hejda, 2010, s 61)

Za novou prací a dalším kariérním postupem odjel roku 1919 Hejda i s manželkou Louisou do Olomouce, kde získal místo redaktora Československého deníku. V průběhu let strávených v Olomouci získával postupně mnoho zkušeností a také se zde poprvé projevil jeho vášně a talent pro obor národního hospodářství. Hejdovy ambice však již předtím od mládí směřovaly k divadlu a dramatické tvorbě, proto se snažil přispívat převážně do kulturních rubrik. V redakci Československého deníku psal např. články k zahájení Smetanovy Libuše. (Hejda, 2010, s 78) Samotná Hejdova divadelní tvorba se bohužel s úspěchem nesečkala a po fiasku představení jeho aktovky v Praze na Vinohradech skončily veškeré snahy o další pokračování v tomto oboru. (Hejda, 2010, s 92) Po ukončení spolupráce s Československým deníkem vedl hospodářsky zaměřený týdeník Přehled, vycházející s podporou vlivného velkostatkáře Jana Vacy, který si uvědomoval Hejdovy výjimečné schopnosti v tomto oboru. Poslední rok v Olomouci působil také jako přednášející profesor národního hospodářství a práva na obchodní akademii. (Hejda, 2010, s 92)

Ctižádost a cílevědomost zavedla roku 1926 Hejdu opět zpátky do rodné Prahy, kde získal místo v Ústřední tiskové korespondenci. (Hejda, 2010, s 98) Sám si ovšem uvědomoval, že ani zde se stále nejedná o vysněné povolání, proto bral ÚTK jako přechodnou variantu, než nalezne zajímavější i lukrativnější, alternativu. Brzy podal pomocnou ruku opět Hejdův starý kamarád Ferdinand Peroutka a nabídl práci v hospodářské rubrice časopisu Přítomnost. (Hejda, 2010, s 99) Práce v redakci Přítomnosti se stala zásadním mezníkem v Hejdově životě. Jeho národohospodářské články se postupně setkávaly s úspěchem a Hejdovo jméno dosáhlo neobyčejné

prestiže. Zároveň v této době spolupracoval s Janem Kašparem na vydávání hospodářského týdeníku s názvem Hospodářský rozhled. (Hejda, 2010, s 107)

Díky vysoké kvalitě a originalitě svých národohospodářských článků dostává brzy pracovní nabídku v redakci Lidových novin. Lidové noviny, které byly známé především tím, že mezi jejich stálé přispěvatele patřili přední představitelé inteligence národa, se staly pro Hejdu dalším velice významným posunem v jeho novinářské kariéře. Působení v redakci Lidových novin trvalo nakonec pouhé dva roky. Po stále se zvyšujícím počtu neshod s brněnskou pobočkou redakce LN a po odchodu šéfredaktora K. Z. Klímy se Hejda s Lidovými novinami rozloučil. (Zídek, 2014, s 243)

Právě K. Z. Klíma Hejdovi neprodleně po jeho odchodu z LN nabízí místo v redakci Českého slova. České slovo, jakožto tisk stranický, vycházel pod záštitou Československé strany národně socialistické od roku 1907. (Končelík, Večeřa, Orság, 2010, s 48) Práce v redakci Českého slova zaznamená absolutní vrchol v Hejdově novinářské činnosti. Nejdůležitější je skutečnost, že se Hejda po dobu působení v Českém slově drží své životní filosofie absolutní politické nestrannosti, což bylo paradoxem k faktu, že se právě zde jednalo o tisk stranický. Objektivita názorů a podávání informací bez jakéhokoliv politického vlivu, zajistily Hejdovi pozici vysoce respektovaného odborníka v oblasti národního hospodářství.

Rok 1935 znamenal v kariéře Jiřího Hejdy zásadní zvrát. S tím bylo spojeno i získání mnoha významných osobních kontaktů s lidmi v rozhodujících pozicích života tehdejší společnosti. Po mnoha letech novinářské praxe a zkušeností s národním hospodářstvím dostal nabídku od dr. Preisse nastoupit jako ředitel a generální tajemník do Českomoravské Kolben-Daněk. Jednalo se o převratný moment v Hejdově životě. Nástup do ČKD znamenal zásadní změny v životních plánech do budoucna a mimo jiné také úplné ukončení veškeré novinářské činnosti. Po dlouhém a důkladném promyšlení celé situace Hejda nabídku dr. Preisse přijal a nastoupil do vedení ČKD. (Hejda, 2010, s 173)

Hejda stál v čele ČKD až do konce roku 1938, kdy zde svoje působení nuceně ukončil, neboť nebyl ochoten přistoupit na postupně sílící vliv fašizace společnosti. Za získané odstupné, které činilo jeden milion korun, zakoupil továrnu na kuchyňské

nádobí v pražských Vršovicích. Po celou dobu druhé světové války (1939 - 1945) byla Hejdova rodina vystavena velkému tlaku, neboť manželka Louisa byla židovského původu. Otázka židovské rasy byla za druhé světové války závažným problémem. Bylo zavedeno mnoho právních nařízení, která zamezovala plnohodnotné "existenci" Židů. Jejich pronásledování postihlo v podstatě celou Evropu a vedlo ke katastrofickému konci. (Gebhart, Kuklík, 2004, s 218). Hejda podnikl všechna možná dostupná opatření, aby manželku ochránil před nebezpečím možného transportu do koncentračního tábora. Získání padělaných dokladů a především silná psychická odolnost obou manželů nakonec zajistily Louisino přežití. Židovská genocida si mimo jiné vyžádala životy mnoha Hejdových příbuzných, přátel a bývalých kolegů z novinářských redakcí.

V poválečném období se Jiří Hejda, jakožto vysoce uznávaný ekonom, významně podílel na vypracování pětiletého plánu na obnovu československého hospodářství jako člen Ústřední plánovací komise. Jeho názory byly velmi respektovány a mnoho kolegů z oboru chodilo pro radu právě za Hejdu. Mezi nimi např. i JUDr. Milada Horáková. 25. února 1948, v den jeho narozenin, se dostali k moci komunisté- Hejdova továrna na kuchyňské nádobí je znárodněna, ale jeho veřejná pozice se zatím zdánlivě nezměnila. Plně se věnuje práci v ÚPK.

Dne 21. prosince 1949 byl Hejda odveden státní policií ze své vily na Cibulce. Následoval nesmyslný výslech kvůli absurdnímu obvinění ze špionáže ve spolupráci s JUDr. Miladou Horákovou. Během zinscenovaného politického procesu ve věci "záškodnického spiknutí proti republice", který probíhal na přelomu května a června 1950 byl Hejda odsouzen jako představitel buržoazie. Původně navrhovaný nejvyšší trest smrti byl později "zmírněn" na pouhé doživotí. Po dobu svého uvěznění prošel věznicemi Ruzyně, Pankrác, Leopoldov, Mírov a Valdice. (Formánková, Koura, 2008, s 139) Velkou ranou v době věznění se stalo úmrtí milované manželky Louisy v roce 1955. Propuštění se Hejda dočkal až roku 1962.

Život po propuštění znamenal v první řadě potřebu znovu se začlenit do společnosti. Velkou podporu a oporu našel Hejda přirozeně u svých dětí a přátel. Přiznání důchodu nebylo zatím možné, tudíž se nějakou dobu živil zeměměřičstvím. V té době také Hejda začal dávat dohromady sonety, které nosil v hlavě po celou dobu uvěznění a postupně

pracoval na jejich finální podobě. Dalším později úspěšně publikovaným dílem se stává román s názvem Útěk, vydaný nakladatelstvím Melantrich roku 1969. Útěk pojednává o Leopoldovské věznici a využívá autorových vlastních zkušeností. I zde se Hejda striktně drží svých zásad z doby novinářské kariéry- neboli podává informace co nejpřesněji a vykresluje skutečné události.

2 NOVINÁŘSKÁ ČINNOST JIŘÍHO HEJDY V LETECH 1919 - 1926

Hejdova novinářská kariéra začala v městě Olomouc. Zde nastoupil jako redaktor nově založeného Československého deníku (vycházel v Olomouci v letech 1919 - 1932). Na toto místo byl upozorněn Ferdinandem Peroutkou. (Hejda, 2010, s 63) V redakci se setkal s tolerantními spolupracovníky, kteří chápali Hejdovu potřebu dokončit studium na Právnické fakultě UK. Hejda studium dálkově dokončil a získal titul doktora práv.

Manželé Hejdovi si na život v Olomouci rychle zvykli. Vzhledem k tomu, že Jiří i Louisa byli velcí milovníci divadla, zapojovali se do kulturních a společenských akcí, navazovali nová přátelství s významnými lidmi a Hejda se pomalu dostával do povědomí olomoucké veřejnosti. Roku 1920 se Jiřímu a Louise narodila v Olomouci jejich první dcera Jitka. (Hejda, 2010, s 77) Hejda na pozici novináře cítil obrovskou ctižádost a využíval všech příležitostí k získání dalších zkušeností a kariérních postupů. Proto dále novinářsky okrajově přispíval také do dalších tiskovin té doby jako např. do Moravsko-slezského deníku a Lidových novin. V této době se také poprvé setkal s Edvardem Benešem. Začátkem roku 1922 se Hejda začal v Československém deníku podrobněji zabývat národním hospodářstvím. Analyzoval současnou finanční situaci státu a pro informace musel často vycestovat za hranice Československa, nejčastěji do Německa, což mu ovšem nepůsobilo sebemenší problém, protože ovládal perfektně německý jazyk. (Hejda, 2010, s 82) V národohospodářství nacházel stále větší oblibu a jeho články byly veřejností kladně přijímány. Pomalu ale jistě se v Olomouckém kraji dostal do povědomí veřejnosti- jeho články se čtou a z Hejdy se stává veřejně známá a uznávaná osobnost.

Velmi silný vztah měl Jiří Hejda ke všem druhům umění, především k divadlu- k tomu ho od dětství vedl jeho otec František. Několikrát se pokoušel o dramatickou tvorbu. Veršovaná třítaktová komedie s názvem "Když kvete kapradí" se dostala do repertoáru Ostravského divadla a zaujala dramaturga Martínka, který později projevil

zájem i o jeho další počiny (aktovka s názvem "Velikonoce" se často hrála jako doplněk). Výraznější úspěch zaznamenala druhá aktovka "Válka", která dostala prostor na celý večer. Při jejím představení měl Jiří Hejda ojedinělou možnost setkat se s vynikající operní pěvkyní Emou Destinnovou, kterou celý život velice obdivoval. Bohužel celá snaha skončila neúspěchem, když Hejda poslal komedii "Když kvete kapradí" dramaturgii Národního divadla, kde nebyla přijata s odůvodněním, že se příliš podobá Jiráskově Lucerně, která se v té době v Národním divadle hrála. V divadle na Vinohradech přijali aktovku Velikonoce opět jako doplněk, ovšem nedorozumění s režii zapříčinilo, že celkové provedení Velikonoc dopadlo katastrofálně. Hejdu neúspěch na pražské scéně silně zasáhl a rozhodl se v dramatické tvorbě nepokračovat. O to více se tedy zaměřil na novinářinu, kterou mohl spojit se svými vynikajícími kulturními znalostmi. Díky svému rozhledu a vědomostem v této oblasti vedl a hojně přispíval do kulturní rubriky Československého deníku. Svá literární díla psal pod pseudonymy A. Jirkovský a A.N. Goljubin. Po celou dobu působení v redakci Československého deníku měl také na starosti nově založený vládní časopis, určený k informacím z ciziny, Prager Presse. I zde se zaměřoval převážně na kulturní rubriky.

V polovině roku 1922 se Hejdovi naskytl šance na další změnu zaměstnání. Seznamuje se s velkostatkářem Janem Vacou a dostává se do zcela jiné společnosti. Tentokrát je osloven s nabídkou místa jako tiskový šéf výstavy v Olomouci. Pro výrazně lepší podmínky nové místo přijímá a práci v redakci Československého deníku ukončuje. Jedním z důvodů změny zaměstnání je také jeho politický postoj, který se poslední dobou začíná rozcházet se stranicko-politickou filosofií Československého deníku. (Hejda, 2010, s 85) V té době se úplně neztotožňuje prakticky s žádnou existující politickou ideologií.

Z výše uvedené výstavy bohužel posléze sešlo, protože byla nad finanční možnosti města. Hejda se nicméně chopil šance a přesvědčil svého zaměstnavatele Jana Vacu, vlivného člena správních rad rolnických cukrovarů, k vydávání politicky nezávislého týdeníku, který by se zaměřoval na veřejný život. Jednalo se o čistě objektivní postoj k otázkám veřejného života. Tisk tohoto typu totiž do té doby na trhu neexistoval, tudíž se jednalo o velmi zajímavou myšlenku. Vaca souhlasil a nápad s vydáváním nového týdeníku finančně podpořil. Vše ostatní měl plně na starosti Jiří Hejda. První číslo

týdeníku Přehled vyšlo 28. února 1923 s podtitulem politický, hospodářský, kulturní. (Hejda, 2010, s 87) Jednalo se o práci, která Hejdovi dokonale vyhovovala, a apeloval na fakt, že přestože zatím žádné ambice v politice nepociťuje, zaujímá stanovisko ke všem problémům v oblasti hospodářství a kultury a je vášnivým bojovníkem za pravdu. Celý život byl přesvědčen, že „pravda zvítězí“. Týdeník Přehled, jakožto týdeník politicky nezávislý, svůj účel splňuje na plno, protože získává své příznivce bez ohledu na politickou příslušnost. Hejda získává schopné a kvalifikované přispěvatele (mezi ně patřili univerzitní profesori, bývalí ministři a spisovatelé). (Hejda, 2010, s 87)

Hejda se snaží zaujímat stanovisko ke všem významným událostem, které v té době probíhají, a cílevědomě sbírá informace od všech důvěryhodných a relevantních zdrojů, čímž Přehled nabírá na své kvalitě. Hlavním cílem je vytvořit objektivní a perfektně informovaný tisk, zabývající se aktuálními otázkami z oblasti politiky a národního hospodářství. K tomu využívá všech možných a dostupných prostředků, včetně spolupráce s německými publicisty, díky kterým jsou možnosti získávání informací širší. Bohužel i přes obrovskou snahu Hejdy i jeho týmu přispěvatelů má časopis přece jen málo odběratelů a pro Jana Vacu, který ho financoval, je ztrátový. (Hejda, 2010, s 89) Přehled se vydání dalšího ročníku nedočkal- důvodem mohl být i fakt, že se nejednalo o "pražský plátek". Pro Hejdu ovšem znamenal, i díky jeho tvrdé a cílevědomé práci, zvýšení popularity- jeho jméno začalo pomalu ale jistě získávat pozici v novinářském oboru.

V této době se Hejda také začíná, zatím jen opatrně, angažovat v oblasti politiky. Pro své dobré jméno, které se pomalu ale jistě začíná dostávat do povědomí veřejnosti, je osloven Dr. Englišem z Brna s nabídkou funkce vedoucího tajemníka nově zakládané strany práce. Podmínky jsou velmi příznivé, výrazně lukrativnější než měl do té doby v Olomouci. Dále je zde také vyhlídka na místo v redakci Lidových novin. Oproti tomu ale toto místo vyžaduje jiné, ne tolik příznivé skutečnosti, které by se bohužel promítly do Hejdova osobního života, což pro něj bylo v době po narození dcery Jitky nepřijatelné. Proto musí k velkému překvapení Dr. Engliše nabídku odmítnout, i když se mohlo jednat o začátek velmi slibně vyhlížející kariéry. Sám Hejda není s politickou situací nijak zvlášť spokojen a pravdou je, že sám již také uvažuje o založení nové politické strany. V této souvislosti se znovu setkává s dr. Edvardem Benešem, kterého

za jeho názory velice uznával a plně mu důvěřoval. Beneš Hejdu přijal ve své vile v Praze Na Zátorce. Nápad se založením nové strany pozorně vyslechl a poté Hejdu velmi rozumně odradil, přičemž poskytl Hejdovi adekvátní odůvodnění. (Hejda, 2010, s 91)

Po zrušení týdeníku Přehled si jeho zřizovatel Jan Vaca chtěl Hejdu pro jeho skvělé schopnosti udržet ve svém podniku a nabídl mu místo v Zemědělské komoře. To Hejda, zatím však jen přechodně přijal, ale vzhledem k tomu, že se jednalo o obor pro něj zcela cizí, nemínil na této pozici setrvávat delší dobu. I když se s Přehledem rozloučil velmi nerad- uvědomoval si totiž, kolik energie i času do jeho tvorby vložil- za pozitivní bral zkušenosti a poznatky, které během práce nasbíral.

Hejdu v té době shodou okolností oslovil dr. Svěrák, první tajemník olomoucké obchodní komory, se kterým se znal již delší dobu, s nabídkou zaměstnání právě v obchodní komoře. Jednalo se o delší proces, protože v té době zde žádné volné místo nebylo. Dr. Svěrák ovšem hodlal vytvořit nové místo pro finanční, měnovou a úvěrovou problematiku a věděl, že Hejda je pro tuto oblast ideální volba. Zatím měl pro Hejdu také připravenou zajímavou alternativu v podobě profesury národního hospodářství a obchodního práva na obchodní akademii. Hejda nabídku velmi rád přijal. Sice se jednalo o zcela novou profesi, avšak obor národního hospodářství mu byl velmi blízký, vzhledem k tomu, že jeho novinářská činnost se až doposud zabývala právě otázkami národohospodářství. Hejdova profesura se odvíjela velmi dobře. Ostatně jako každé šance ve svém životě, se i profesury na obchodní akademii ujal s nevídanou energií a ctížádostí. K přednášení měl zcela originální přístup, než na který byli jeho studenti do té doby zvyklí. Tento nevšední styl získal u svých studentů mimořádnou oblibu. (Hejda, 2010, s 92)

Přestože si přednášky na obchodní akademii i své studenty velmi oblíbil, cítil potřebu posunout se v kariéře opět o něco dál. Bohužel slibované místo v obchodní komoře od dr. Svěráka nakonec nebylo pro Hejdu k dispozici. Do vedení komory nastoupili lidé, se kterými se rozcházel v politických názorech. Pravděpodobně by nebyl problém najít si v Olomouci jiné, lépe placené místo než na obchodní akademii. Cítil stále větší ctížádost a touhu po něčem novém. V prosinci roku 1925 se Jiřímu a Louise narodila dcera Šárka. Hned na začátku roku 1926 ukončil své působení na obchodní

akademii a rozloučil se jak se svými studenty, tak i s městem Olomoucí- mštem, které mu přineslo mnoho nových profesních zkušeností.

Novým domovem se pro Jiřího Hejdu a jeho rodinu opět stala Praha. Zde ho také čekalo nové zaměstnání v Ústřední tiskové korespondenci, podniku pana Krejčího. Odchodem z Olomouce se uzavřela jedna velká kapitola v životě Jiřího Hejdy a nová, zlomová, měla záhy přijít.

3 PŮSOBENÍ V PŘÍTOMNOSTI A LIDOVÝCH NOVINÁCH

Jiří Hejda byl rozený Pražák. Přesto pro něj bylo nejdůležitějším prosadit své profesní jméno v podstatě opět úplně od začátku. Během V Olomouci si dokázal vybudovat velmi dobrou pověst a byl považován za známou osobnost. V Praze tomu bylo ovšem jinak. Přestože na pražských Vinohradech vyrůstal a strávil mládí, nikdo ho zde v oblasti žurnalistiky neznal. To znamenalo výzvu dostat se opět do povědomí veřejnosti a dobré jméno si vytvořit. Hejda si čím dál více také uvědomoval svoji vášeň, nadšení a hlavně obrovský talent pro národní hospodářství a proto se začal v publicistice plně zaměřovat právě na tento sektor

Ústřední tisková korespondence, do které Hejda nastoupil po návratu do Prahy, fungovala prakticky stejně jako ČTK, s tím rozdílem, že ÚTK se zaměřovala na problematiku a události, které schvalovala a do jisté míry i ovlivňovala vláda. Zaměstnání v ÚTK sice Hejdu dokázalo slušně zaopatřit tak, aby v pořádku uživil celou rodinu, ale s náplní své práce nebyl spokojen. V Hejdově kariéře byla v té době již zřetelná náklonost k oboru národního hospodářství. V Ústřední tiskové korespondenci sice byl na toto téma prostor, nicméně hlavní pozornost se uchylovala spíše k otázkám každodenního městského života. Díky své ctižádosti se tedy Hejda opět začal, i přes slušný honorář, který mu Ústřední tisková korespondence nabízela, poohlížet po něčem lepším. (Hejda, 2010, s 98)

3.1 PŘÍTOMNOST

Díky dobrým předchozím zkušenostem hledal radu a pomoc opět u svého kamaráda Peroutky a jako obvykle přineslo toto rozhodnutí značný úspěch. Nutno podotknout, že Peroutka byl v té době v Praze již vysoce uznávaným novinářem a pohyboval se ve

společnosti nejvýznamnějších publicistů své doby. Ovšem tentokrát se nejednalo pouze o "dohazování" do příslušné redakce. Shodou okolností v té době Peroutka sháněl redaktora, který by vedl hospodářskou rubriku v jeho časopisu Přítomnost a pro tuto pozici byl Jiří Hejda naprosto jasnou volbou. Jeho kvality a znalosti v oboru národního hospodářství byly ohromné, což si Ferdinand Peroutka plně uvědomoval. Působení v časopisu Přítomnost se tak stalo dalším výrazným mezníkem v Hejdově životě.

V období první republiky se fenomén periodik, tedy novin a časopisů, hojně rozvíjel. Peroutkova Přítomnost začala vycházet roku 1924 a je řazena mezi nejvlivnější periodika své doby. Zásadním faktorem byl neutrální a nezávislý postoj tisku k politickým ideologiím i názorům. Přesto se Přítomnost zaobírala kulturou, ekonomikou, politikou a uměním zcela obecně a snažila se co nejkvalitněji analyzovat otázky soudobé společnosti. U většiny ostatních časopisů se jednalo o ideově politické tisky konkrétních politických stran nebo kulturní a umělecké časopisy, které ovšem většinou bývaly také spjaty s nějakou politickou stranou. Síla a prestiž Přítomnosti tedy spočívala hlavně ve skutečnosti, že se jednalo o objektivní tisk, který nebyl ovlivňován žádnou politickou ideologií. (Končelík, Večeřa, Orság, 2010, s 54) Samotné jméno Ferdinanda Peroutky zajišťovalo časopisu vysokou prestiž. Tým, který kolem sebe dokázal Peroutka vytvořit, zahrnoval přední žurnalisty první republiky. Mnozí z nich spolupracovali také s redakcí Lidových novin. Do časopisu mimo jiných velkých osobností anonymně přispíval také T.G. Masaryk, který byl jedním z nejbližších Peroutkových přátel. (Verner, 2013, s 163)

Přítomnost Hejdovi zajistila, že se dostal do povědomí veřejnosti a vytvořil si skvělé jméno i pověst pro svou další kariéru. Společnost, ve které se tehdy pohyboval, mu umožňovala účastnit se významných společensko-politických událostí. Jednou z nich byl např. zájezd novinářů do Polska, kam se publicisté sjeli na pozvání polského ministra zahraničních věcí. První světová válka způsobila jisté napětí mezi Československem a Polskem a nyní se jednalo o první přátelské gesto, které Polsko vyslalo od doby válečného konfliktu. Během pobytu měli novináři jednak ojedinělou možnost navštívit všechna větší polská města a také nasbírat nové informace a poznatky týkající se ekonomiky, politiky i kultury. Hejda využil příležitosti a během návštěvy

Polska se opět podíval do míst, kde působil během první světové války. (Hejda, 2010, s 105)

Hejdovi národohospodářské články mají úspěch hlavně díky ojedinělému stylu, který si Hejda prosadil. Získává popularitu, dostává se do kontaktu s různými významnými osobnostmi a brzy začíná dostávat mnoho dalších pracovních nabídek. Peroutka je s Hejdovou prací spokojen a dopřává mu neomezený prostor v rubrice "Národní hospodář". Stěžejní je opět Hejdův osobitý styl, se kterým se ke své profesi staví. Zabývá se aktuálními otázkami národního hospodářství, nenechá se ovlivňovat okolnostmi a své články prezentuje tím nejuprávnějším způsobem. Díky svému působení v Přítomnosti se seznamuje s dalšími spolupracovníky, což jsou převážně také přispěvatelé Lidových novin- s bratry Čapky, Eduardem Bassem a jinými významnými osobnostmi. Hejdovo jméno se začíná stávat stále populárnějším a brzy je osloven dalšími redakcemi s nabídkou spolupráce. Dále tedy přijímá psaní úvodníků a nedělních hospodářských přehledů v legionářském listu Národní osvobození a také měsíčních hospodářských přehledů v Naší době založené T. G. Masarykem. (Hejda, 2010, s 100) Koncem roku 1927 začíná Hejda psát několikadílnou sérii národohospodářských článků na téma "Komu patří náš průmysl" zaměřenou na analýzu českých podniků v porovnání s německými, vyskytujícími se na území Československa. Tato práce obnáší sběr obrovského množství těžko získatelných informací a tudíž velké pracovní vytížení. Nicméně jeho cílevědomost je opět jako vždy obdivuhodná- s elánem objíždí všechny významné české podniky, setkává se s jejich představiteli a pomalu dává dohromady veškeré podklady a materiál pro úspěšné dokončení celé série článků. Mnohdy mu jsou nápomocné již dřívější kontakty, které nasbíral za dobu působení v redakci Československého deníku v Olomouci. Celá studie je dotažena k takřka naprosté dokonalosti a setkává se samozřejmě s velkým ohlasem a úspěchem nejen v Československu, ale i v zahraničí.

Několik zajímavých pracovních nabídek přichází ze začátku roku 1928. Za zmínku rozhodně stojí chvíle, kdy Hejdu oslovuje s nabídkou spolupráce Jan Kašpar, korespondent Českého slova, který několik let působil v Berlíně. Hejdovi národohospodářské články stačily k tomu, aby se rozhodl na něj obrátit. Kašpar měl velmi široký rozhled v oblasti finančnictví a politiky a dobré zkušenosti s vydáváním

finančních ročenek v českém i německém jazyce. Účelem Kašparova vyhledání Hejdy byla nabídka spolupráce na novém hospodářském týdeníku, zabývajícím se čistě hospodářskými problémy. Noviny takového typu zatím neexistovaly. Tomuto konceptu se blížila snad jen Hospodářská politika, která byla ovšem tvořena v příliš akademickém pojetí. Kašpar trval na důležitosti vydávání novin s hospodářskou tematikou, jejichž styl bude dostupný pro širokou veřejnost. Chce vydávat periodikum po vzoru anglického Economistu- informativní, praktické a zabývajícím se hospodářskými problémy, burzami a finančnictvím. (Hejda, 2010, s 107)

Hejda začíná o Kašparově nabídce velmi pečlivě uvažovat. Přece jen si uvědomuje, že jeho jméno má již určitou prestiž a je proto velmi důležité, aby nešlápl vedle. Po rozsáhlých diskuzích s Kašparem o aktuální situaci si uvědomuje, že na většinu věcí sdílí oba stejné názory. Opět by se jednalo o nezávislé noviny, na které by neměla vliv žádná konkrétní politická strana. Nakonec se oba dohodnou na vzájemné spolupráci a Kašpar dává Hejdovi naprostou volnost v přístupu k práci a dokonce přistupuje na Hejduův návrh, že pro každé číslo nakreslí jednu karikaturu nějaké významné osobnosti z oblasti hospodářství (Hejda ovládal kreslení karikatur již na gymnáziu, kde mu zajistilo značnou oblibu).

První číslo časopisu Hospodářský rozhled vyšlo 5. dubna 1928 s podtitulem: "Naším programem je vůle dát čtenáři do ruky nezávislý hospodářský týdeník sloužící především k praktické potřebě, bohatý informacemi a více než otázkami teoretického nebo akademického významu zabývajícím se problémy, jež přinese shon denních událostí. Ujišťujeme, a bohužel je u nás takového ujištění třeba, že za námi nikdo nestojí, ani politický, bankovní nebo průmyslový kapitál. Chceme být svobodnou tribunou sloužící jedině myšlence: hospodářského a sociálního blahobytu státu, v němž žijeme". (Hejda, 2010, s 108)

Zároveň se, také začátkem roku 1928, na Hejdu opět obrací Peroutka s další mimořádně zajímavou nabídkou práce. Redakce Lidových novin právě provádí reorganizaci. Dosavadní šéfredaktor Arnošt Heinrich, který zavedl způsob organizace i celou filosofii Lidových novin, je nahrazen parlamentním zpravodajem K. Z. Klímou a hlavní Brněnská redakce se nyní přesouvá do Prahy na Národní třídu. (Hejda, 2010,

108) Peroutka dává dohromady tým publicistů. V té době již Hejda patří mezi nejpřednější novináře. Jako obvykle Peroutkova nabídka přichází velmi vhod a Hejda s nadšením přijímá.

3.2 LIDOVÉ NOVINY

Lidové noviny jakožto denní tisk, který nebyl závislý na žádné politické straně, měl výrazný vliv na média i společnost a mluvilo se o něm jako o listu, určenému především československé inteligenci. (Končelík, Večeřa, Orság, 2010, s 69) Roku 1893 byly založeny JUDr. Adolfem Stránským. Jednalo se o jediný ústřední deník, který nevycházel v Praze. Sídlo redakce Lidových novin bylo v Brně a do Prahy byl tisk denně dovážen. Jak bylo již dříve zmíněno na Lidové noviny a jejich filosofii neměla vliv žádná politická strana, vystupovaly nezájatě. V podstatě podporovaly pouze Hrad, který je za to na oplátku podporoval finančně. Převážná většina tisku v té době byla však výhradně stranická a politické strany ho využívaly jako nástroje své vlastní propagace. Mezi další politicky nezájaté tisky patřily např. Moravské listy, založené též JUDr. Adolfem Stránským, Národní osvobození (1924 - 1939) podporované Československou obcí legionářskou a Národní politika. Lidové noviny si získaly pověst seriózního tisku díky aktuálnímu zpravodajství, objektivním postojům k problematice doby a širokému kulturnímu rozhledu (Lidové noviny hodně propagovaly tvorbu hudebního skladatele Leoše Janáčka). Informace čerpaly také ze zahraničních zdrojů, např. v Paříži nebo Londýně. Výhodou byla také odlišnost v grafickém zpracování a stylu, jakým byly noviny prezentovány. Každé číslo obsahovalo stručný úvodník k nějakému závažnému tématu, krátkou novinovou povídku (max. 200 řádek), ilustrace a vtip. Šéfredaktor Arnošt Heinrich později prosadil do každodenního vydání báseň. Největší předností byl okruh přispěvatelů, který se kolem Lidových novin v průběhu let vytvořil (dále do novin přispívala řada externistů). Mezi nejvýznamnější osobnosti patřili: Eduard Bass, který nějakou dobu zastával v redakci Lidových novin pozici šéfredaktora, Karel a Josef Čapkovi, Rudolf Těsnohlídek, Karel Poláček, kreslíř Ondřej Sekora a jiní. Všichni uvedení jsou dodnes považováni za elitu národa. Začátkem roku 1928 redakce Lidových novin přesídlila z Brna do hlavního města Prahy. Během druhé

světové války noviny fungovaly, ale sloužily, tak jako převážná většina tehdejšího tisku, nacistické propagandě. Mnoho z výše uvedených významných redaktorů bylo za války kvůli svému židovskému původu zatčeno a deportováno do koncentračních táborů. Nikdo z nich nepřežil. Po únorovém převratu se zánikem svobody slova zanikly také Lidové noviny. Jejich obnovení přišlo až roku 1990. (Verner, 2013, s 111)

Dne 1. února 1928 nastupuje Jiří Hejda na pozici hospodářského redaktora Lidových novin. Z nového místa je nadšen. S tím, jakou prestiž noviny mají, se konečně dostal na místo, po kterém dlouho toužil. V době, kdy jeho působení v redakci začíná, je již zkušeným novinářem s dlouholetou a kvalitní praxí, hlavně z Přítomnosti. Ta mu zajistila, že jeho jméno už není v oblasti žurnalistiky neznámé a ve své podstatě mu otevřela dveře dalších významných redakcí, které se staly důležitými mezníky v jeho životě. Kromě Lidových novin stále aktivně přispívá do Přítomnosti i do Kašparova Hospodářského rozhledu. (Hejda, 2010, s 109) Nyní má lukrativní pracovní místo, dobré jméno před veřejností a nepřeborné množství kontaktů, které zajišťují nezkraslené informace potřebné k psaní objektivních článkům. I přes velkou pracovní vytíženost se Hejda snaží také co nejvíce věnovat své rodině. V blízké době plánuje pro sebe, svou manželku a tři děti zakoupit vlastní vilu, na kterou již delší dobu šetřili. Nakonec uskutečňuje svůj sen a kupuje nádhernou funkcionalistickou vilu s rozlehlým pozemkem na pražské Cibulce. Ostatní kolegové z redakce Lidových novin většinou vilu měli- bohužel v době, kdy byly pro koupi tak velké nemovitosti výhodné podmínky, žil Hejda ještě v Olomouci.

Ze začátku dostává v Lidových novinách prostor několik dní v týdnu psát úvodník. Téma úvodníků v LN se pravidelně střídalo- Ferdinand Peroutka přispíval vnitropolitickým úvodníkem, Karel Čapek kulturním a Rudolf Procházka zahraničněpolitickým. Čas od času do úvodníku přispěl i Eduard Bass. Redakce Lidových novin se nyní sice nacházela v Praze, ale tištěny byly stále ještě v Brně, což vyžadovalo neustálý telefonický kontakt s brněnskou centrálou. V redakci však přesto panovala naproszá přesnost, pohotovost a přehled o veškerém aktuálním dění ve společnosti, v politickém, kulturním a hospodářském životě. (Hejda, 2010, s 113)

Hejda se v novém prostředí rychle orientuje, s většinou členů redakce Lidových novin se už stejně zná díky Přítomnosti. Všichni spolu vycházejí přátelsky a v redakci panuje skvělá atmosféra, která vytváří ideální podmínky pro efektivní práci. Zejména na spolupráci s bratry Čapky vzpomíná Hejda ve své knize „Žil jsem zbytečně“ s neobyčejným obdivem a úctou. Náplň práce v Lidových novinách zahrnuje samozřejmě účast na důležitých, kulturních, hospodářských a společenských akcích, díky kterým se Hejda dostává do kontaktu s dalšími významnými osobnostmi té doby. Jednou z nich je i Tomáš Baťa, podnikatel, který dokázal vybudovat dokonalý moderní průmyslový kolos zaměřený na výrobu obuvi. Tomáš Baťa byl považován za vzor a symbol českého průmyslu. Mimo to byl také pozorným čtenářem Lidových novin i Přítomnosti. Hejda se během pobytu ve Zlíně setkává se všemi Baťovými spolupracovníky a má jedinečnou možnost nahlédnout do všech detailů Baťových závodů. Konec konců jedná se o Hejdův obor, takže je jasné, že má o všechny detaily obrovský zájem a také spoustu otázek. Baťa je ke všem otázkám velmi vstřícný a ochotně poskytuje Hejdovi také možnost nahlédnout do jeho soukromého, rodinného života. (Hejda, 2010, s 112) Nakonec se mezi nimi zrodí zajímavé a blízké přátelství. Oba spolu zůstávají v úzkém kontaktu i nadále. Při Baťových návštěvách v Praze se spolu velmi často scházejí a společně otevřeně diskutují o otázkách národního hospodářství a obchodu.

Přestože Hejdovo psaní pro Lidové noviny je zaměřeno v první řadě na národohospodářské rubriky, čas od času dostává prostor pro články beletristické-pracuje např. společně s Karlem Poláčkem na projektu zaměřeném na turismus v Praze. Oba společně jedno odpoledne nasedají do autokaru společnosti Čedok a vzhledem k tomu, že oba ovládají perfektně německý jazyk, předstírají německé turisty. Celý zážitek posléze uveřejňují s lehce humorným nádechem ve svém článku v Lidových novinách.

V té době se již Hejda pohybuje mezi předními veličinami české inteligence a sám je považován za významného publicistu-ekonoma. Je důležité brát v potaz vztahy s politickými představiteli, kteří si začínali uvědomovat Hejdovu mediální sílu, cílevědomý přístup k práci a nespornou kvalitu jeho znalostí. Národní klub se sídlem v Dienzenhoferově paláci Sylva-Taroucků na Příkopech brzy zve Jiřího Hejdu i s

manželkou mezi své členy. Také proto, aby mohli dělat společnost hostům z ciziny. Francouzský L'Europe centrale brzy žádá Hejdu o spolupráci, psaní článků o hospodářských aktualitách. I tato spolupráce zaznamenala velký úspěch a Hejda se stává populárním a citovaným i za hranicemi Československa. (Hejda, 2010, s 121) Národní klub je pro oba manžele Hejdovi nanejvýš prestižní i příjemnou záležitostí. Vzhledem k tomu, že se zde pohybovala společnost jim kulturně i názorově velmi blízká, tráví zde i několik večerů v týdnu. Nutná je samozřejmě účast obou manželů i na dalších společenských akcích a večírcích. U příležitosti jednoho společenského plesu se Hejda opět setkává osobně s dr. Benešem a následně s ním pak udržuje trvale přátelský vztah pomocí korespondence.

Přibližně v polovině roku 1929 Hejda v časopisu Přítomnost poprvé upozorňuje na hrozbu možné hospodářské krize. Společnost ani někteří Hejdovi kolegové tuto skutečnost neberou v potaz a tento krok označují spíše za pesimismus. Na obhajobu svého tvrzení dokáže přesně vyložit tehdy ještě málo známou teorii konjunkturálních cyklů. (Hejda, 2010, s 123) V té době zatím ještě pořád ekonomika fungovala perfektně, průmysl se stále rozvíjel a nezaměstnanost téměř neexistovala, tudíž si společnost možnost jakékoliv krize nepřipouštěla. Celosvětová hospodářská krize začala v Americe na podzim roku 1929 krachem New Yorkské burzy a následovalo zhroucení bank po celém území Spojených států. Přirozeně krize zasáhla i mezinárodní obchod, který klesl o 60% a světovou průmyslovou výrobu, která klesla o 40%. V důsledku toho docházelo k obrovské nezaměstnanosti po celém světě. (Parker, 1995, s 431) Evropa byla zděšená stále rostoucí nejistotou a pomalu se začínala přiklánět k autoritativním vůdcům, kteří slibovali obnovení národního blahobytu. Obzvláště silně se hospodářská krize projevila právě v Německu, kde v roce 1932 zasáhla nezaměstnanost téměř polovinu obyvatelstva. (Jäckel, 2004, s 68) V Československu zasahuje krize nejprve textilní průmysl, který je celým obratem propojen s Německem. Katastrofální následky se projevují ve veškerém obchodě závislém na cizích trzích.

Jako obvykle ale ovšem Hejda přesně věděl o čem mluví a když ona hospodářská krize o několik málo měsíců poté propukla, jeho úroveň a pověst geniálního národohospodáře se těšila ještě většímu obdivu. (Zidek, 2014, s 243) Hejdovy

předzvěsti hospodářské krize vyvolaly problémy v brněnské redakci Lidových novin. Pravdou bylo, že se brněnská redakce už dříve nesouhlasně vyjádřila k Hejdově spolupráci s jinými redakcemi než s Lidovými novinami. Často si dovolila i Hejdovi články poupravovat nebo pozdržovat, s čímž Hejda samozřejmě nesouhlasil a velmi silně se proti tomu ohrazoval. Vyhrocená situace začínala stále více gradovat. Dosavadní šéfredaktor K. Z. Klíma odešel z Lidových novin do redakce Českého slova. Na místo šéfredaktora Lidových novin byl dosazen Eduard Bass, se kterým Hejda sice vždy vycházel dobře, ale nátlaky brněnské redakce zapříčinily, že se zde Hejda už necítil tak dobře a jistě. Nemluvě o tom, že byl vždy zvyklý na jistou volnost v psaní svých článků a nehodlal se nyní komukoliv podřizovat proti své vůli. Posledním a do jisté míry rozhodujícím faktorem bylo přijetí dalšího národohospodářského redaktora Vyškovského do pražské redakce Lidových novin. (Hejda, 2010, s 126) Bylo zřejmé, že s budoucností zde nemohl dále plně počítat. Nakonec ani Hejdovo platové ohodnocení nebylo v Lidových novinách až tak dobré, tudíž se začal pomalu ale jistě poohlížet opět po něčem novém. Velmi příznivé podmínky tehdy nabízel Hejdovi Tomáš Baťa ve svém podniku- vysoký plat a vilu ve Zlíně. Bohužel za cenu úplného odloučení od novinářiny. Práce by spočívala v zaměření se pouze na Baťův podnik a to Hejda nechtěl. Obzvláště ne právě v době, kdy byl považován za uznávaného novináře a předního specialistu na otázky národního hospodářství. Pro Hejdu bylo ale i přesto prvotní posunout se ve své novinářské kariéře zase o kousek dál.

4 ČESKÉ SLOVO

Období první republiky zaznamenává v Československu velký rozkvět tisku spjatého s politickými stranami a sloužícího k jejich propagandě. Tento tisk nazýváme tiskem stranickým. Československá strana národně socialistická (ČSNS) byla levostředová politická strana usilující o sloučení nacionalismu a socialismu. Zastávala zájmy nižších středních vrstev, ale zároveň byla podporována inteligencí. (Končelík, Večeřa, Orság, 2010, s 47) K národním socialistům měla velmi blízko Československá obec legionářská. Strana byla podporována z větší části v Čechách a ve větších městech než na Moravě a na venkově. Hlavním centrem pro ni byla Praha. O mohutný rozmach tisku se zasloužil mimořádně schopný Jaroslav Šalda, ředitel tiskárny a nakladatelství Melantrich, který dokázal celý tiskový koncern osamostatnit na tolik, že strana se ve své podstatě dostala do určité závislosti na něm. Jaroslav Šalda vedl spolehlivě podnik přes čtyřicet let. Redakce Melantrichu byly rozmístěny do 29 míst po celém Československu. Dále Melantrichu patřilo pět tiskáren a do jeho vydavatelství spadalo ve třicátých letech jedenáct deníků, mezi které patřily např. A-Zet nebo Telegraf (Verner, 2013, s 106), přibližně šedesát regionálních týdeníků (Pražský ilustrovaný zpravodaj, Ahoj, Mladý hlasatel), a kolem sta dalších titulů (měsíčníky Zdroj a Naše věda, čtvrtletník Slovo a slovesnost a další). Melantrich představoval v Československu ojedinělý a velmi efektivní přístup k průmyslu tištěných médií. Na prvním místě byl finanční zisk, politický vliv byl druhořadý.

Hlavním tiskovým orgánem Československé strany národně socialistické bylo České slovo, vydávané od března roku 1907. Obsahově se České slovo vyznačovalo typickou mnohostranností rubrik, jako byly zprávy z domova, zprávy ze zahraničí, kulturní rubrika, sportovní rubrika. Mezi přispívající novináře patřil Karel Zdeněk Klíma, bývalý šéfredaktor Lidových novin. Do Českého slova přispívali také výtvarníci, např. Josef Lada nebo geniální karikaturista František Bidlo. Od roku 1923 začalo dále vycházet (pod vedením Melantrichu) Večerní České slovo, což byl, z hlediska nákladu nejsilnější večerník v Československé republice. Obsahovalo informace o aktuálním zpravodajství, sportu a zábavností s lehkým nádechem bulváru. Večerní České slovo

bylo ve výhodě také zavedením regionálního zpravodajství, které ještě více vyzdvihovalo univerzálnost tisku. (Končelík, Večeřa, Orság, 2010, s 49)

Po neshodách s brněnskou redakcí Lidových novin si Jiří Hejda stále více uvědomoval, že je potřeba posunout se dál a především dostat se na místo, kde budou jeho schopnosti náležitě oceněny. Pomoc přišla jednoho večera v Národním klubu, kde potkal svého kamaráda, Karla Zdeňka Klímu, bývalého šéfredaktora Lidových novin, v současnosti šéfredaktora Českého slova. Hejda věděl, že Klíma již dříve našel v Českém slově místo pro Karla Poláčka, proto se nyní snažil prodiskutovat možnosti místa v redakci pro něj samotného. Klíma nemohl Hejdově situaci v Lidových novinách ani uvěřit a bylo pro něj naprosto nepochopitelné, jak jen mohli odchod Hejdy, jakožto předního a nejuznávanějšího národohospodářského novináře, dovolit. (Hejda, 2010, s 129) Vzhledem k tomu, že Klíma o Hejdových kvalitách absolutně nepochyboval, neměl s nabídkou práce o čem dlouze přemýšlet a okamžitě slíbil předání informací řediteli Šaldovi, pod kterého vydavatelství Českého slova spadá. Naopak by býval Hejdovi práci už dávno sám nabídl, ovšem ani zdaleka ho nenapadlo, že by Lidové noviny nechaly dobrovolně takového člověka odejít. Práce v redakci Českého slova byla pro Hejdu zajímavá také z toho důvodu, že noviny národohospodářskou rubriku zatím nevedly. K národnímu hospodářství se většinou vztahoval pouze stručný sloupek informující o aktuální situaci na burze a drobné zprávy, přejaté většinou od České tiskové kanceláře. Znamenalo by to tedy vést zcela novou rubriku a začít takzvaně od nuly. Klíma neprodleně informuje ředitele Šaldu, který okamžitě bez rozmýšlení reaguje a Hejdu zve k sobě za účelem probrání celé situace. V prvé řadě je důležité vytvořit celkový koncept a směr, kterým by se měla národohospodářská rubrika ubírat, pokud na místo redaktora Hejda usedne. Z dosavadního stručně psaného sloupku je nutné vytvořit prostor na celé dvě strany (což byla téměř čtvrtina celého Českého slova), další podmínkou je samostatná kancelář o velikosti dvou místností. Spekulovalo se také o přijetí dalšího stálého zaměstnance, společně s jedním externím, který by měl na starosti sledování aktuálních informací ohledně burzy. Otázka mzdy zatím není pro Hejdu stěžejní, dočasně je ochoten se spokojit se stejným honorářem jaký mu byl poskytnut v redakci Lidových novin. Po nějaké době, až se jeho národohospodářská rubrika pořádně zaběhne, bude žádat o navýšení mzdy. Hejdovy požadavky nebyly

zrovna skromné. Avšak představa skutečnosti, že by se do redakce Českého slova dostal přední český specialista na otázky národního hospodářství, byla pro ředitele Jaroslava Šaldu natolik lukrativní a lákavá, že bez dlouhého přemýšlení na všechny z Hejdových požadavků souhlasně kývl. (Hejda, 2010, s 131)

1. dubna 1930 nastupuje Hejda na místo národohospodářského redaktora v Českém slově. Nové místo zahrnuje také seznámení se s novým kolektivem, který si ze začátku neodpustil posměšné poznámky směrem k Hejdovým požadavkům před nástupem do redakce. V té době si už ale Hejda plně uvědomuje hodnoty svého jména a proto není nijak obtížné zajistit si před svými novými spolupracovníky dostatečný respekt. Reorganizace, o kterou žádá před svým nástupem, je řádně provedena a Hejdova nová rubrika nese název "Výroba a obchod". Mimo to má často ještě navíc na starosti úvodník. Ředitel Jaroslav Šalda si stále více uvědomuje, jak důležité a prestižní je mít osobnost typu Jiřího Hejdy ve svém týmu a dává mu stále další nové příležitosti proniknout do struktury podniku. Účast na zasedáních a schůzkách ředitelství se stává pro Hejdu automatickou záležitostí. Zde je často možnost vyjádřit se a zasahovat do pracovních plánů i osobních věcí ostatních zaměstnanců, které Šalda vždy pozorně vyslechl a pečlivě promyslel. (Hejda, 2010, s 130) Vzhledem k tomu, že Hejda sám neprojevuje žádnou chamtivost ohledně svého platového ohodnocení, o to větší důvěru k němu Šalda chová. Na oplátku je Hejda honorován pravidelnými prémie.

Důležitým faktorem při práci v Českém slově je opět neomezená volnost, kterou Hejda dostává při tvorbě své rubriky. Jak již bylo dříve zmíněno, přestože vydavatelství není finančně závislé na žádné politické straně, názorově podporuje Československou stranu národně socialistickou. Hejda nyní, stejně jako nikdy dříve, nemíní psát své články pod vlivem jakékoliv politické ideologie. Veřejnosti a svým čtenářům chce přinášet naprosto objektivní a nezaujaté informace a poznatky z oblasti národního hospodářství. Brzy po nástupu do redakce Českého slova proto vyhledává předsedu strany Václava Klofáče a dokáže ho přesvědčit o založení Hospodářské rady, která by měla na starosti aktuální hospodářskou problematiku, zabývala by se všemi otázkami komplexně a navrhovala optimální řešení. V té době již každé slovo Jiřího Hejdy má neobyčejnou váhu, což si samozřejmě uvědomuje i předseda Klofáč, který bez diskusí a

dlouhého přemýšlení souhlasí a Hospodářskou radu zakládá. Navíc do vedení rady dosazuje dvojici vzdělaných odborníků, doc. dr. ing. Šlechtu a doc. dr. Verunáče, kteří byli shodou okolností Hejdovými dlouholetými přáteli a navíc si byli názorově velmi blízcí. Tím má Hejda prakticky podporu strany a eliminuje možné hrozby stranického vlivu na tisk.

Hlavním cílem Hejdovy práce v Českém slově je vytvořit z národohospodářské rubriky samostatné, plně informativní médium, které by se mohlo rovnat vlivu, jaký měl v té době na širokou veřejnost celý tiskový koncern Melantrich. Nutno zdůraznit, že Hejda vymýšlí nově celkový koncept rubriky zabývající se národním hospodářstvím. Výhodou je plná podpora od ředitele Šaldy, což je velmi důležité, protože právě Šalda stál za neobyčejným úspěchem, který koncern Melantrich získal. Ředitelovy podpory si Hejda nesmírně váží a o to víc se snaží odvádět dokonalou profesionální práci, která bude zvedat kvalitu celého podniku, pod který České slovo spadalo. Stěžejní je také Hejdova intuice při výběru nových redaktorů. (Hejda, 2010, s 134)

Práce v redakci Českého slova v podstatě konečně vynesla Jiřího Hejdu mezi elitu inteligence republiky a jeho znalosti a profesní dovednosti jsou náležitě oceněny nejen vedením podniku ale celou Československou veřejností. Léta sbírání zkušeností a tvrdé, cílevědomé novinářské praxe přinášejí zasloužené ovoce a slávu. Hejdovi se práce daří a jeho popularita tím ještě více vzrůstá. Je třeba též zdůraznit, že se stále drží své celoživotní filosofie, tedy popisovat skutečnosti a nenechat se ovlivňovat nikým a ničím. Ve svých článcích podává objektivní informace, úvahy, kritiku a nezávislý postoj ke všem aktuálním národohospodářským problémům. Navíc má nezanedbatelnou výhodu v dobrých osobních kontaktech na všech důležitých místech v oblasti hospodářství- od ministrů a vysoce postavených politiků po vedoucí osobnosti v obchodních a průmyslových svazech, bankovní ředitele atd. Mnozí si začínají uvědomovat, jak vlivnou a důležitou pozici Hejda má. Ostatně spolupráce s ním se většinou prokazuje jako dobrý nápad a tím stále více také vzrůstá jejich důvěra v něj. Hejda je navíc naprosto otevřený kritice a není problém přijít za ním s případnými nesouhlasnými poznámkami a dát prostor diskuzi. Hejdův vliv je v té době již zřetelný- každý ví, že je více než dobře informován. To vede k dalším možnostem, které

přispívají k upevnění jeho silné pozice špičkového národohospodáře. Má často ojedinělé možnosti zúčastnit se důležitých akcí a posléze o nich referovat již v době, kdy ostatní novináři ještě ani netuší, že se něco takového děje. (Hejda, 2010, s 134)

Perfektní a rozmanité jazykové vzdělání umožňuje Hejdovi odvolávat se na informace uveřejněné v tisku z celého světa. Zahraniční tisk je skvělým průvodcem po aktuálních událostech a zdrojem inspirace, na který problém je vhodné se právě zaměřit, jakou situaci analyzovat apod. Při sběru informací Hejda sází právě na své kontakty a dané téma se s každým zasvěceným snaží detailně a efektivně probrat. Celý proces je samozřejmě velmi časově náročný a vyčerpávající, proto je nezbytně nutné zaměstnat asistentku, která by ovládala psaní na stroji a měla by na starosti přepisovat články diktované Hejdou, což mu přirozeně velmi šetří čas. (Hejda, 2010, s 135) Díky zkušenostem z přednášení na obchodní akademii v Olomouci z předchozích let pro něj nebylo diktování žádný problém, naopak dokázal formulovat své myšlenky naprosto jasně a srozumitelně tak, že celý proces netrval nikdy déle, než by bylo nutné. Hejdovy národohospodářské články zvedají prestiž celému Českému slovu. Ostatní tisk zabývající se národohospodářstvím byl přece jen trochu upozaděn. Díky všem výše zmíněným kontaktům je České slovo bezkonkurenčně na prvním místě v celkové informovanosti. Ostatní deníky se spíše ubírají k metodám prakticky kopírujícím již vydané články, a pouze je upravují.

Čím více stoupá Hejdův vliv na veřejné mínění, tím více se podniky snaží zajistit si jeho přízeň i pomocí úplatků. Nutno podotknout, že se jedná o věc běžnou, protože mít na své straně vlivného člověka, může být velmi silnou zbraní. Vezmeme-li v potaz, že v tomto případě se navíc jedná o osobu působící v nejvýznamnějších médiích, je víc než lákavé, si právě takového člověka držet na svojí straně. Redaktoři byli často vystavováni nepříjemnému tlaku, obzvláště potom v redakcích, které patřily konkrétním politickým stranám. Bylo zřejmé, že tyto tisky mají prvotně za úkol hájit politický program strany, nikoliv názorově vystupovat proti němu. Pokud se redaktor se stranickou filosofií názorově rozcházel, nebylo pro stranu žádoucí takového člověka dále zaměstnávat. České slovo bylo také tiskový orgán vycházející pod záštitou Československé strany národně socialistické, tudíž se dal očekávat i zde politický vliv.

(Hejda, 2010, s 137) Hejda ovšem své zásady absolutní nestrannosti a objektivitu nikdy neporušil. Ostatně právě k vůli tomu krátce po nástupu do redakce Českého slova usiloval a žádal o založení Hospodářské rady, čemuž bylo vyhověno. Otázka úplatků se točila kolem všech významných redaktorů a dotkla se samozřejmě i Jiřího Hejdy. Úplatky přicházely v různých formách- finanční i věcné. Obvykle se jednalo o kompliment v podobě hodnotného daru. Hejda se koupit nedal a stejně tak se v žádném případě nedaly koupit jeho názory. Svě novinářské profese si velmi cenil a choval k ní neobyčejnou úctu. Nikdy se nevzdal svého celoživotního přesvědčení, že noviny mají sloužit k podávání objektivních informací, nikoliv jako zbraň politického systému a nástroj moci. On jakékoliv dary vysoké hodnoty bez rozmýšlení automaticky vrátil odesílateli a často se dovolával k nejvyššímu vedení té určité společnosti, aby je o situaci uvědomil. Odpovědí byla většinou osobní omluva hlavních představitelů, kteří nestáli o skandál.

Hejda s tímto postojem často vystupoval mezi ostatními kolegy, dokonce žádal o podporu Klub národohospodářských redaktorů, aby bylo možno uplácení zamezit. Cokoliv, co by mohlo ovlivnit či narušit nestrannost článků, snižovalo hodnotu celého novinářského systému. Klub národohospodářských redaktorů se k věci ohledně uplácení stavěl bohužel velmi laxně, což vedlo k tomu, že Hejda dokonce i odmítl do klubu vstoupit. V tom ho následoval i jeho kolega Jan Kašpar z redakce Hospodářského rozhledu, který Hejdovy názory již delší dobu sdílel. (Hejda, 2010, 138) Na sjezdech a schůzích se Hejda s Kašparem nebáli vystupovat s ostrými otázkami a vyžadovali jasné odpovědi, což ostatní zúčastnění často přivádělo do rozpaků. Široká veřejnost našťastí přesně věděla, že chce-li dostat ty nejkvalitnější informace, najde je v první řadě v rubrice Výroba a obchod v Českém slově, kam přispíval Jiří Hejda. Úroveň novin stoupala a Hejda prakticky dosáhl svého nejvyššího cíle, který si stanovil krátce po nástupu do redakce Českého slova- vytvořit seriózní novinářskou činností samostatné silné médium, které nebude závislé na politických stranách a veřejnosti bude poskytovat objektivní náhled na všechny významné problémy doby.

Dokonalé znalosti a přesná informovanost umožňovaly Hejdovi rozvíjet vydávání dalších národohospodářsky zaměřených tisků. Brzy předkládá řediteli Šaldovi návrh na

vydávání Hospodářské ročenky, která by vycházela pod záštitou Českého slova a obsahovala by data a informace srozumitelné pro širokou veřejnost. Šalda bez delšího rozmýšlení souhlasí. Vše má opět kompletně na starosti Hejda. Vstříc mu vychází Státní úřad statistický, který s Českým slovem ochotně spolupracuje a poskytuje potřebné informace. Hospodářská ročenka se zabývá rozbořem průmyslu a analyzuje zahraniční obchod. Obsahuje dokonce i informace o rozpočtech jednotlivých států, rozpočtech státních podniků a ze široka se zabývá otázkou daní. Jedná se převážně o logicky vydedukované odhady, protože není možné uvádět přesná data. Publikace podobného typu byla vydávána Státním úřadem statistickým, ale pro širokou veřejnost nebyla dobře srozumitelná vzhledem k tomu, že byla psána v hodně odborné terminologii. Jako obvykle dává Hejda dohromady neobyčejně silný tým a na ročence se opět podílí přední česká ekonomická inteligence. Sběr informací je občas složitý. Některé podniky totiž neprojevují snahu spolupracovat, zejména ne ty, které se záměrně snaží držet v ústraní a rozhodně nestojí o sdílení informací, zvláště pak ne s veřejností. Hejda si ale vždy dokáže cestu k relevantním informacím najít a to i za cenu složitých výpočtů a pátrání po zdrojích. Ročenka obsahuje informace, které není běžně možné sehnat či dohledat. (Hejda, 2010, s 140) O to větší a ojedinělou hodnotu pro veřejnost má. Hospodářská ročenka se tedy stává kvalitním a srozumitelným shrnutím národohospodářských otázek. V pořadí druhý ročník je dokonce uváděn článkem dr. Edvarda Beneše, podrobně rozebírajícím probíhající celosvětovou hospodářskou krizi. Kromě mnoha rozsáhlých odborných článků zabývajících se např. analýzou srovnávání soukromého a veřejného hospodářství, zahrnuje ročenka i praktický slovník všech hospodářských pojmů a jejich vysvětlení pro lepší orientaci a pochopení. Bohužel publikace ani přes svůj propracovaný koncept nemá dostatek odběratelů, tudíž není možné v dalším ročníku dále pokračovat. Chvíli se uvažuje o vydávání stručné přílohy s názvem "Technické slovo", která by vycházelo jednou týdně k Českému slovu. Ředitel Šalda se ze začátku domnívá, že je možné náklady na ročenku pokrýt výdělkem ze samotné inzerce. Probíhající hospodářská krize má ovšem vliv i na tuto ekonomickou sféru a tento plán není možné uskutečnit.

Hejda šel ve své novinářské činnosti a oboru, kterým se zabýval, výrazně dál, než ostatní jeho kolegové. A to nejen dobrovolně ale často na vyzvání či prosby lidí vysoce

postavených v různých národohospodářských odvětvích. Velmi výrazně se zasloužil o zavedení nového bankovního zákona, který spočíval v přiměřeném rozdělení lidí do správních rad jednotlivých podniků. Problém podle Hejdy spočíval v tom, že na jednoho člověka připadá nesmyslně velké množství členství ve správních radách a předsednictvích, což logicky vedlo k tomu, že dotyčná osoba do jednotlivých podniků nevrhá adekvátní čas a nevěnuje mu příslušné úsilí, ale zároveň stále pobírá obrovský honorář, který není úměrný míře odvedené práce. S tehdejší vrchním ředitelem Živnobanky, dr. Preissem, což byl mimochodem zrovna člověk, kterého se tento problém týkal, danou otázku aktivně probíral a analyzoval. (Hejda, 2010, s 145) Obligátně Hejda vystoupil s naprosto relevantními informacemi, čísly a rozbory, které zcela jasně dokazovaly, jak nepropracovaný systém je v tomto odvětví zaveden a kolik financí se zbytečně ztrácí, což podtrhl ještě zmínkou o stále probíhající hospodářské krizi, kdy nezaměstnanost byla výrazným a nepříjemným problémem doby. Návrh obstál a bankovní zákon byl s plnou platností zaveden. Po takovém kroku se dalo přirozeně očekávat, že Hejda získá řadu nepřátel. Nedošlo k tomu, nebo se to alespoň přinejmenším nikterak neprojevovalo. Naopak jeho vliv a novinářská prestiž ještě stoupala- je tedy velmi pravděpodobné, že se konfliktu s ním mnozí lidé báli.

Hejda se v politice svým způsobem angažoval i nadále, neboť to od něj bylo často vyžadováno. Veškerý přístup Hejdy k politice byl i nadále striktně věcný a objektivní. Předseda ČSNS Kľofáč Hejdův přístup toleroval a připouštěl i občasnou kritiku z jeho strany. Při sestavování nového politického programu Československé strany národně socialistické vytvořili dr. Edvard Beneš, prof. J. B. Kozák a Jiří Hejda zcela nový a moderní koncept, který byl ve finále stranou schválen. Beneš měl na starosti plán po stránce politické, Kozák se zaměřil na koncept z hlediska ideologie a hospodářskou část programu měl na starosti Hejda. Plán byl nadčasový a těžko se mohl měřit s programy ostatních politických stran. Roku 1933 sehrál Hejda důležitou roli při řešení otázky kartelového zákona, kdy během tří dnů dal dohromady optimální plán, který prošel schválením parlamentu. (Hejda, 2010, s 146) Kartelem rozumíme ujednání mezi právně samostatnými podniky zaměřenými na stejný výrobní obor, kterým se zavazují k zachování určitých podmínek za účelem vyloučení konkurence. (Cinkl, 1982, s 236) Opět byla i tato práce vysoce oceněna, také mimo Československo, a zahraniční tisk

zdůrazňoval, že se jednalo o první a jediný kartelový zákon, který na prvním místě definoval samotný pojem "kartel". Kartelovým zákonem se Hejda posléze zabýval i ve své novinářské činnosti, nejvíce v Českém slově a Hospodářském rozhledu. Jednalo se o téma, které spadalo do oblasti národního hospodářství. Přirozeně k tomu byl nanejvýš oprávněnou osobou, vzhledem k tomu, že právě on byl samotným autorem tohoto kartelového zákona. Jeho profesní znalosti a vliv dosáhly nejvyšší úrovně. Mnoho vysoce postavených politiků si uvědomovalo, jak důležité je mít Jiřího Hejdu na své straně.

Zdroj: (Jiří Hejda, *Žil jsem zbytečně*, 2010, s 132)

5 UKONČENÍ HEJDOVY NOVINÁŘSKÉ ČINNOSTI

Roku 1934 vzrůstalo na území Evropy napětí. Nejzávažnější byla situace v Německu, kde se pomalu ale jistě dostával k moci autoritářský vůdce Adolf Hitler. Poté, co se roku 1933 stal říšským kancléřem, odstranil z říšského sněmu komunistickou stranu a omezil pravomoce pro činnost i ostatních stran. Byla zavedena silná regulace zpravodajských médií a hospodářská politika byla dána pod dohled vládě. Pod vedením Hermanna Göringa, který převzal řízení policie, byly zavedeny radikální změny v celém policejním systému. Rozšířena byla především státní tajná policie "Geheime Staatspolizei", pro většinu lidí známá pod zkráceným názvem "gestapo". Dále Göring sjednotil další policejní týmy a uskupení, která měla na starost eliminovat organizace vystupující svou filosofií proti nacismu. (Johnson, 1991, s 282) Hitler postupně získával další příznivce, což vedlo k ještě většímu posílení jeho moci. Veřejné instituce, mládežnické organizace a školy byly podřízeny nacistickému vedení. Roku 1934 dosáhl Adolf Hitler absolutní moci. (Parker, 1995, s 434)

Během léta 1934 byl Hejda vyslán Českým slovem na cestu do Německa za účelem vyhodnocení současné ekonomické situace. Možnosti samozřejmě využil, neboť ho Německo velmi zajímalo, německý jazyk ovládal naprosto perfektně a měl zde i řadu přátel, od kterých mohl získávat informace a řešit s nimi problematiku otázek současné politické situace, která v Německu vznikala. Hejdu nejvíce udivoval nepochopitelný obdivný přístup německých občanů k Hitlerovi. Sám měl možnost se o tom přesvědčit roku 1932 při Hitlerově projevu na táboru lidu v Žitavě. (Hejda, 2010, s 154) Přehlídce jeho prázdných a nic neříkajících frází chyběla jakákoliv smysluplná forma. Už tehdy na Hejdu proto nepůsobil dobrým dojmem, nemluvě o extrémním rétorickém projevu a přehnané gestikulaci, která mu připadal dokonce až směšná. Němečtí občané, ovlivnění ekonomickou krizí a stále ještě doznívající potupou z první světové války, podporovali vůdce s neobyčejným obdivem, aniž by si kdokoliv z nich uvědomoval závažné hrozby, které s sebou jeho zvolení do čela Německa mělo později přinést. Po návratu z Německa byl Hejda zděšen zjištěním, že situace je bezvýchodná a závažnější, než si

myslel. Zbývaly už jen spekulace o tom, kam Německo v čele s Hitlerem směřuje, a jak současné napětí skončí.

Hejdovi se v Německu naskytla výjimečná příležitost uskutečnit rozhovor s říšským ministrem financí Hjalmarem Schachtem. Schacht byl v rozdávání rozhovorů velmi obezřetný, nicméně Hejdu přijal. Ten tím získal exkluzivní materiál. V rozhovoru se Schacht až nápadně snažil vykreslit Hitlera, jako člověka s dobrým charakterem a zájmem o blahobyt německého lidu. (Hejda, 2010, s 156) Jednalo se o vůbec první rozhovor poskytnutý tisku po svém jmenování do funkce ministra financí. Rozhovor způsobil neobyčejnou senzaci a Hejda byl poté citován tiskem celého světa. Kromě svého dalšího profesního úspěchu dokázal tímto udělat neobyčejnou reklamu Českému slovu.

Koncem roku 1934 přichází zásadní mezník v Hejdově životě. Dr. Preiss, jakožto jedna z hlavních a nejmocnějších osobností tehdejšího hospodářství, nabízí Hejdovi pozici ředitele a generálního tajemníka v koncernu Českomoravská Kolben - Daněk. Nabídka je samozřejmě nesmírně zajímavá a Hejdův profesní i osobní život by tím nabral zcela nový směr. Hejda o nabídce velmi dlouze a pečlivě přemýšlí a po důkladném zvážení všech okolností Preissovu nabídku přijímá. ČKD tím dostává do čela vynikajícího ekonoma, který je považován za nejvýznamnějšího odborníka ve svém oboru v tehdejším Československu. Bohužel se jedná o práci na tzv. plný úvazek a pro Hejdu není možné dále novinářsky působit. Loučí se tedy s redakcí Českého slova i celou svou báječně úspěšnou novinářskou kariérou.

PRAKTICKÁ ČÁST

6 ANALÝZA ČLÁNKŮ JIŘÍHO HEJDY

KOMU PATŘÍ ČESKOSLOVENSKÝ PRŮMYSL?

První díl série "Komu patří Československý průmysl" vyšel v časopisu Přítomnost 17. listopadu 1927. Jednalo se čtrnáct dílů, ve kterých Hejda podrobně rozebral Československý průmysl z hlediska národnostních otázek.

Hejda dochází k poměrně překvapivému zjištění, že v československých rukách je víc průmyslu než by se předpokládalo. Pro další rozbor je třeba uvést, že byl velký rozdíl mezi "český" přesněji řešeno "českomoravský" a "slovenský". Je naprosto zřejmé, že úroveň části českomoravské je neporovnatelná s částí slovenskou. V dalším textu bude tedy pod pojmem český myšleno defacto československý, pokud nebude brán speciální zřetel na vyloženě specificky slovenský podíl určitých komodit, jako např. textil, popř. obory bezprostředně svázané se zemědělstvím. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že obdobně jako hledání poměru podílu českého a německého, bychom se museli analogicky zabývat poměrem slovensko-maďarským. Trochu zjednodušeně budeme tedy dále používat termíny "český" a "německý".

Hned v úvodu série Hejda tvrdí, že ve své podstatě k vyřešení otázky "Komu vlastně patří československý průmysl?" chybí přesná statistická data prakticky ve všech "kategoriích" až na některé výjimky. Překvapivě přesná data má např. průmysl cukerní a pivovarnický. Jedná se o prolínání otázek národnostních, politických, majetkových, sociálních atd.

Hejda používá termín "národnostní potřeby" v našem průmyslu. Dále zdůrazňuje, že jeho ambicí není předvádět výsostně odbornou studii. Chce se pokusit získat různými metodami věrohodné údaje a data, kterými se dosud zřejmě nikdo komplexně nezabýval. "Pochybuji, že vůbec v republice ví, kolik máme např. mydláren. Některá průmyslová odvětví se tak často mění, vzrůstají, nebo se zmenšují podle konjunktury (různé obory Jabloneckého zboží; průmysl zavařenin a ovocných konzerv), že i

nejpřesnější data dnes zachycená jsou zítra prázdným číslem. Jiné obory se opět prolínají, takže nelze jich ohraničit. Ve zjišťování dat jsme odkázáni na několik málo pramenů. Především je to Rakouský i československý "Kompas", kteréžto znamenité příručky však rovněž nejsou úplné a nedělí látku na podobory - nehledě k tomu, že pro náš účel jsou poněkud nepřehledné." (Přítomnost, 1927)

Dále bylo možno čerpat již jen z některých propagačních materiálů a sborníků. Důležitým pramenem jsou různé výroční zprávy průmyslových sekcí, bank, ceníky firem apod. Dají se touto cestou získat např. data o počtu závodů, celkové výrobě a počtu dělnictva. Avšak tyto údaje nenapovídají nic o národnostním složení.

Z různých pramenů zjištěný počet závodů, celková výroba, počet zaměstnanců atd. nevypovídají o národnostním složení. Veškerá přesnější data lze získat jedině přímým dotazováním u osob přímo z konkrétních podniků, provozoven atd. Tyto údaje je třeba kontrolovat, nejlépe konfrontovat s výpověďmi dalších. Tato metoda vypadá přímočaře a jednoduše, ale není tomu tak. Hejda uvádí, že na tisíc dotazníků, rozeslaných pražskou obchodní komorou, přišlo přibližně třicet odpovědí. "Odpovídají-li tak málo ochotně firmy své vlastní obchodní komoře, tedy úřadu, co může očekávati praobyčejný smrtelník, přicházející s otázkami tak všetečnými, jako je otázka po výrobě? Naše průmyslové závody (ale nejen naše, prý i cizí) říkají velmi nerady tak choulostivé věci, protože nikdy nevědí, není-li za námi skryt berní úřad, nejde-li o paušalování daně, nebo nechce-li někdo přijíti se zvýšeným požadavkem mzdovým. Ještě nejhovornější je konkurence. Podařilo se mi na mnoha místech zjistiti velmi přesná data a moje zjištění národnostní příslušnosti je z největší části téměř přesné. Ale musím přiznati, že mnohde byl jsem postaven před neproniknutelné záhady, narazil jsem na nepochopení a nedůvěru, takže data, jichž jsem se s největší námahou dopátral, jsou jen zcela přibližné. To ostatně je v každém oboru zvláště podotknuto. Naštěstí nejdůležitější průmysly podařilo se mi zkoumati přesně." (Přítomnost, 1927)

Dále se Hejda odvolává na některé dílčí statistické údaje, či spíše studie, zveřejňované v minulosti z české i německé strany. Z těchto dat nelze upřesnit, který podnik lze pokládat za český či německý, resp. cizozemský. Na otázku "máme-li tedy

vůbec nějaké objektivní znaky národnostní příslušnosti" lze odpovědět jediné rozbořením těchto znaků.

Jde především o:

1. Zeměpisná poloha

"Německé" kraje republiky, severní Čechy od Aše až po Náchod, severní Morava a Slezsko jsou středisky průmyslu. Další centra jako Praha, Plzeň, Brno, Prostějov jsou samozřejmě historicky provázány s německou účastí. V severních krajích hrají roli přirozené přírodní podmínky. Výskyt uhlí návazně železářský průmysl, strojírna, ale i chemie. Díky hornatým severním krajům sem patří i střediska lnářství a pastevevství, zde se z manufaktur postupně rozvíjela výroba textilní. Dále též průmysl dřevařský a návazně průmysl papírenský. Historicky je třeba zdůraznit, že industrializace českých zemí v šedesátých a sedmdesátých letech devatenáctého století byla prováděna výhradně německými tj. vídeňskými bankami a vídeňskými průmyslníky. Češi se v té době drželi spíše zemědělství. Pronikání českého kapitálu do průmyslu začalo ve větší míře až těsně před válkou, ale především po válce, kdy úloha českých bank vzrůstá. Pro určení národnosti má tedy zeměpisná poloha velký význam. Výraznou skupinou jsou podniky židovských majitelů, kteří jsou prolnutí jak v české, tak v německé části. V této souvislosti specifickou skupinu tvoří Praha, Brno, Olomouc a Prostějov, kde národnostní příslušnost Židů je nutno objektivně zjišťovat individuálně. Hejda dochází k závěru, že např. v Praze dochází k úplné asimilaci Židů s Čechy.

2. Jazyk

Objektivním znakem je jazyk zápisu do rejstříku a jazyk obchodní korespondence. Upřesňujícím znakem je též např. psaní křestních jmen. Některé zápisy v rejstříku jsou ale staré, nebo několikajazyčné.

3. Data o národnosti zaměstnanců

Jde o poměrně složitou problematiku zjišťování národnosti vlastníků, majitelů, úředníků, dělníků... Důležitou otázkou je též vlastnictví příslušného kapitálu.

"V Praze je i závod, který bych vždy dle majitele pokládal na německý. Ježto však majitel sám prohlásil, že je Čech, musím ho řadit českým podnikům" (Přítomnost, 1927)

4. Příslušnost k stavovské organizaci

Opět složitá problematika objektivního zjišťování. Např. v ústředním svazu ČSL průmyslníků jsou organizováni nejen Češi, ale i Němci. Velké firmy jsou vesměs organizovány, což nelze říci o malých. Některé obory jsou špatně organizovány, někde je malovýroba na hranici živnosti. Zde je získávání přesných statistických dat velmi obtížné.

Roku 1926 bylo u nás 1267 akciových společností s kapitálem 7.107 milionů Kč a 2000 společností s.r.o. s kapitálem 880 milionů Kč. "Společenská forma vůbec zatlačuje formu individuálního podnikání, takže dnes právě nejdůležitější a pro statistiku rozhodné podniky jsou společnostmi. Proto při zjišťování národnosti musel jsem v první řadě zkoumat a odhadovat možnosti tohoto zjišťování u společností a po uvážení všech možných námitek volit jednotnou metodu, která by nejlépe vedla k cíli. Jsem si plně vědom toho, že o vhodnost mé metody může být spor a že zde může být postavena proti mně nejvážnější vědecká námitka. Pokusím se proto hned rozebrat případné námítky, přičemž předem upozorňuji, že zjistit skutečnost na sto procent není možno. Spokojuji se se zjištěním pravděpodobnosti, řekněme na 80%, protože se domnívám, že je lépe znáti alespoň přibližně pravdu než neznáti nic." (Přítomnost, 1927)

V další části Hejda vsunuje kapitolu, kterou sám nazývá "sociologickou". S odvoláním na anglo-americké národohospodářské doktríny. Dochází k poznatku, že výroba, dosáhne-li v objemu určité velikosti, přestává být záležitostí podnikatele a stává se zájmem celé společnosti. "Velké podniky se objektivizují. Zájem kapitalisty přestává být rozhodný, převažuje zájem výroby." (Přítomnost, 1927) Jako příklad uvádí Vítkovické hutě. Toto již není podnik, se kterým by si mohl jeho majitel dělat, co chce. Na dvacetitisícový počet zaměstnanců jsou vázány desítky tisíc dalších příslušníků navazujících profesí - obchod, doprava, živnosti atd., čili jde v podstatě o navazující závislosti, takže se dá tvrdit, že se pohybujeme někde v řádu okolo sto tisíc osob.

"Může Guttman a Rotschild dělati co chce, se sto tisíci lidmi? Nikoli. Vítkovice jsou dnes podnik úplně objektivizovaný, včleněný do hospodářství a žijící s ním." (Přítomnost, 1927) Citace pokračuje velmi zásadní tezí. "Stát při svých obch. smlouvách, dopravních tarifech, daních, sociálních dávkách atd. musí se vždy ohlížeti na Vítkovice a tento jeho ohled neplatí kapse Guttmana a Rotschilda, nýbrž hospodářskému celku. Nejen sto tisíc lidí a jejich existence, nýbrž celý hospodářský život státu, jako příjmy na daních i clech, aktivum obch. Bilance a mnoho jiného je ve značné míře ovlivněno Vítkovicemi a vším co k nim patří. Třebaže budeme řaditi tento podnik plně k zahraničnímu kapitálu, podotýkáme hned předem, že jsme si vědomi toho, že podniky takového rozsahu jsou Československé právě tak, jako byly Rakouské a jako by byly Čínské, kdyby byly v Číně" (Přítomnost, 1927)

Další zajímavou okolností je, že vedle samotného vlastnictví příslušného podniku má zásadní význam konkrétní vedení, čili řízení podniku. Ukazuje se totiž, že ve většině velkých resp. rozsáhlých podniků s roztržštěným akciovým kapitálem nemá na skutečný chod podniku zásadní vliv ani valná hromada (kapitál, či správní rada), ale výhradně skutečné technické vedení - řízení. Dále je kladena otázka, jak posuzovat národnost společnosti. Vedle výše uvedeného je tedy ještě třeba posuzovat:

1. Vlastnictví akciového kapitálu
2. Složení správní rady
3. Vedení podniku
4. Zadlužení podniku

Zejména získat přesnější údaje o zadluženosti podniku je asi nejobtížnější. Logicky to vyplývá z toho, že základní povinností bank by měla být absolutní diskrétnost.

I při optimálním získání údajů z jednotlivých výše uvedených oblastí nelze vytvářet jakýsi statistický průměr. Pokud bychom použili matematickou terminologii, nejbliže by byl takzvaný vážený průměr. Hejda nakonec zvažuje použít zjednodušeně desetiletý průměr výdělkové daně, dále kapitál, počet zaměstnanců, data o hrubé produkci a o výrobě. Naskytla se otázka, jak vlastně hodnotit výrobu? Podle ceny? Podle množství?

Podle zisku? Znovu se dostáváme k nutnosti získání co největšího počtu přesných resp. přibližných dat a po jejich prostudování vytvořit jakýsi již zmiňovaný "vážený průměr". Hejda v sérii "Komu patří Československý průmysl" výslovně zdůrazňuje nemožnost stoprocentní přesnosti a že se spokojí, přiblíží-li se pravdě na 80 %.

Zajímavé je zjištění, že větších českých bank je sedmnáct, německé tři a bank s převážně zahraniční účastí je cca pět. Opatrný odhad kapitálu je v současnosti (myšleno tedy v letech 1925 - 1926) na české banky 1060 mil. Kč, na německé 792 mil. Kč, na ostatní zahraniční 320 mil. Kč. "Pokud jde o jmění, svěřené bance (dle stavu dne 31. prosince 1925), připadá na českou skupinu 11.940 mil. Kč, na německou 6.092 mil. Kč a na cizí skupinu 3.556 mil. Kč." (Přítomnost, 1927)

Opět nutno zdůraznit, že žádná použitá metoda není vědecká. Neexistuje totiž žádná objektivní metoda, jak zjistit národnostní rozvrstvení průmyslu. Zjišťování nemůže provádět žádný "úřad" a to z jednoho důvodu, neexistuje k tomu příslušná metodika. "Ale to budiž právě omluvou mé práci. Théma samo je příliš vděčné, než aby zůstalo ležeti ladem. Dovolil bych si užítí přirovnání: Jedině pan Novák a jeho krejčí vědí, kolik stál jeho zimník. Ani pan Novák ani jeho krejčí nám to však neřeknou. Tvrdí snad někdo, že nelze proto zjistit, kolik stojí Novákův zimník? Věda ano. Protože pro vědu existuje jediný objektivní znak: účet krejčího. Nevědecky zjistím cenu zimníku ovšem velmi snadno - zavolám na potaz nejbližšího zkušeného krejčího, který mi ji odhadne. Pravděpodobně se zmýlí o několik korun - ale záleží na tom? Také krejčí, které já bral v potaz - a bylo jich velmi, velmi mnoho - se snažili mýlit o několik procent. Proto jsem raději vždy na jednu a touž věc ptal se různých osob dvakrát. Myslím, že výsledky mého šetření nejsou vzdáleny pravdy." (Přítomnost, 1927)

V dalších částech série "Komu patří Československý průmysl" Hejda poměrně velmi podrobně rozebírá jednotlivá průmyslová odvětví. Zde je uvedeno několik příkladů:

1.1 Kamenné uhlí

1. Kladensko-rakovnická pánev

29 dolů, 11 289 dělníků, těžba v r. 1925: 1,826.175 tun

Největší doly tohoto revíru patří koncernu dvou českých bank a to dva doly úplně, pět dalších přes akciovou společnost, s velkou účastí německého kapitálu. Rozhodný vliv má ale české vedení. Poměr je zde ve prospěch Čechů: Češi 57%, Němci 43%

2. Plzeňsko-radnická pánev

41 dolů, 5 397 dělníků, těžba v r. 1925: 858.256 tun

Většina majitelů německých, třináct dolů českých. Celkový poměr: Češi 28%, Němci 72%

3. Žacléřská pánev... Němci 100%

4. Ostravsko-karvinský revír

40 dolů, 40 412 dělníků, těžba v r. 1925: 9,140.135 tun

Doly většinou v majetku velkých železáren, celková těžba připadá na 6 velkých společností, z nich čtyři nutno považovat na německé, resp. z 80% procent rakouské a říšskoněmecké. Důležitý je však postupně vzrůstající podíl českého vedení. Národnostní složení: Češi 32%, Němci 68%

5. Rosicko-oslavanský revír... Češi 37%, Němci 63%

6. Ostatní malé těžební oblasti na Moravě, vyjádřeno v procentech: Češi 34%, Němci 66%

Hnědé uhlí

1. Severočeská pánev

136 dolů, 32 230 dělníků, těžba v r. 1925: 14,478.813 tun

V celém revíru 17 českých dolů s těžbou 3,649.467 tun. Ostatní doly výhradně německé, s účastí říšskoněmeckou, rakouskou a francouzskou. Národnostní poměr: Češi 25%, Němci 75%

2. Falknovsko-loketská pánev

60 dolů, 6 316 dělníků, těžba r. 1925: 3,520.237 tun

Národnostní poměr: Němci 100%

3. Jihomoravská pánev + ostatní doly v historických zemích

Národnostní poměr: cca Češi 27%, Němci: 73 %

4. Pro zajímavost uvedme též slovenské doly, kde národnostní poměr je utvářen takto: Slováci 20%, Němci a Maďaři 80%

1.2 Těžký průmysl

(huti, železárny, ocelárny a strojírný)

Velmi složitá problematika při zjišťování národnostních poměrů. Řada závodů je úzce specializovaná, jiné se zabývají souběžně více obory. Např. Vítkovice vedle vlastních dolů a hutí mají i ocelárny, ale v dalších dílnách vyrábějí též kotle, mostní konstrukce, kola, lodní šrouby atd. Podobně jsou na tom Škodovy závody se spektrem výroby od lokomotiv a automobilů, přes turbíny, děla, jeřáby, až ke kladivům, náradí a klíčům. Používání jakýchkoli "měřítek" je díky pestrosti výroby velmi obtížné. Nejlépe ilustrativním se jeví snad počet dělnictva a HP.

Zpracováním kovů (slévárny, válcovny, kováři, nožíři, zámečníci, drátovny, výrobci nádobí, klempíři, zvonáři, zpracovatelé drahých kovů) se roku 1921 živilo 30 949 samostatných subjektů, z toho 20 652 Čechů a Slováků, 8 805 Němců a 1 492 Maďarů. Poměrově se tedy jednalo o 67% Čechů, 29% Němců a 4% Maďarů. Těmto poměrům odpovídá i počet dělnictva: 123 475 Čechů (68%), 52 828 Němců (30%) a 3 740

Maďarů (2%). Zde je ale nutno uvést ještě údaje o úřednictvu, kde je počet Němců vyšší (52%). Čechů pak 45%, Maďarů 3%.

Průmysl strojnický (stroje, vozy, vagony, lokomotivy, automobily, elektrotechnika)

Zde jsou čísla odlišná. Ze samostatných 17 126 subjektů je 11 064 Čechů (64%), 5 318 Němců (31%) a 744 Maďarů (5%). Dělnictva je celkem 103 294, z toho 73% Čechů, 25% Němců a 2% Maďarů. Průmysl je tedy převážně český, což ukazují i data o úřednictvu. Čechů 62%, Němců 37%, Maďaři 1%. Provedeme-li součet veškerého úřednictva pro celý těžký průmysl, dostaneme následující čísla: 9 490 Čechů (56%), 7 150 Němců (42%) a 365 Maďarů (2%). Jelikož uvedená data jsou z roku 1921, dá se předpokládat, že poměr ve prospěch českého živlu se zvyšuje. Z hlediska kapitálového je také zajímavé, že dnes jak na Moravě, tak i v severních Čechách mnohé závody patřící do českých zájmových sfér zaměstnává mnoho německých úředníků. Naopak je poměrně málo závodů německých s českým úřednictvem. Z následujícího textu vyplyne, že je-li hutnictví a výroba oceli spíše německé, je strojírenství převážně české. Lze velmi seriózně odhadnout, že národnostní poměr pro těžký průmysl je z 60% český a ze 40% německý.

Huti a ocelárny

Vzhledem ke koncentraci několika velkých závodů lze kupodivu národnostní poměry zjistit poměrně přesně. V devíti železářských hutích se dá národnostní složení určit na: Češi 30%, Němci 70%.

Všeobecné strojírný

Uveďme jen největší podniky jako Škodovy závody a Českomoravská Kolben - Daněk. Národnostní složení: 82% Češi, 18% Němci (zde je však nutno uvést cca 30% účast zahraničního kapitálu).

Elektrotechnika

Zde naopak nepočítejme závody jako Škoda či ČKD, které mají svá velká elektrotechnická oddělení, ale byly již posuzovány jako celek výše. Ostatní závody jsou roztroušeny po celé republice s výjimkou Slovenska, kde je elektrotechnický průmysl

pouze v Bratislavě. Největší závody jsou v rukou zahraničního kapitálu. Národnostní rozvrstvení: Češi 30%, Němci 70% (účast zahraničního kapitálu tvoří přes 40%)

V dalších kapitolách série "Komu patří Československý průmysl" se Hejda postupně dostává k podrobné analýze dalších průmyslových odvětví. Od oborů "těžkých" se posléze propracovává přes obory zpracovatelské až k oblastem tzv. "lehkého" průmyslu, např. od textilu až po krajky, kapesníky, knoflíky atd.

Specifické jsou zejména oblasti průmyslu potravinářského, které se prolínají s průmyslem "těžkým" (velkokapacitní troje a dopravní prostředky) až po vlastní např. maloobchodní prodej uzenin či pečiva. Další specifickou je zde vazba na zemědělství, jak na rostlinnou, tak živočišnou výrobu.

Po rozborech a analýzách je každý díl uzavřen statistickými údaji, které se snaží zřetelně ukazovat poměr Českých (resp. Československých) a Německých (případně Maďarských, či dalších "cizích") podílů.

Konečná odpověď na položenou otázku "Komu patří Československý průmysl?" i přes získání veškerých možných údajů není jednoduchá. Při různosti odvětví neexistuje objektivní metodika. Jediným měřítkem, společným všem průmyslovým oborům, je snad "hodnota vyrobeného zboží". Neplatí to však zcela absolutně. Určitou a silnou vypovídací hodnotu má též "srovnání dle počtu dělnictva". Dále pak "závislost na kapitálu".

Zcela na závěr: "Československý průmysl, ať je český nebo německý, v první řadě musí být Československý" (Přítomnost, 1928)

ZÁVĚR

V dubnu loňského roku uplynulo třicet let od úmrtí JUDr. Jiřího Hejdy- vynikajícího novináře a spisovatele, předního odborníka v oblasti národohospodářství, spoluautora několika zákonů a pětiletého plánu na obnovu Československého hospodářství, který po Únorovém převratu strávil bezdůvodně dlouhých třináct let v komunistických kriminálech. I přesto ale zůstává jeho život i dílo dodnes fascinujícím příběhem, který by neměl v žádném případě zůstat v zapomnění.

Redakcím Přítomnosti, Lidových novin a Českého slova vděčíme za zprostředkování jeho důležitých odkazů společnosti. Novinářská tvorba Jiřího Hejdy přinášela v období první republiky veřejnosti nezkreslené informace a objektivní pohled na hospodářskou problematiku doby. Jeho cílevědomý přístup k práci si dokázal získat důvěru mnoha lidí z různých společenských vrstev. Velký význam je nutné připsat Hejdově tvůrčímu literárnímu talentu, který se do jeho činnosti výrazně promítl. Kromě románů „Žil jsem zbytečně“ a Útěk“, zůstává mnoho jeho děl stále nepublikováno.

Život Jiřího Hejdy a události, které nejen prožil, ale svým způsobem i spoluvytvářel, jsou charakteristické pro zásadní etapy historie v průběhu 20. století a zároveň vypovídají o změnách ve vývoji společnosti i mentalitě našeho národa.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

CINKL, Jindřich. *Encyklopedie zahraničního obchodu*. 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1982.

FORMÁNKOVÁ, Pavlína. Koura, Petr. *Žádáme trest smrti!: propagandistická kampaň provázející proces s Miladou Horákovou a spol. : (historická studie a edice dokumentů)*. 1. vydání Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2008. ISBN 978-80-87211-03-8

GEBHART, Jan. Kuklík, Jan. *Druhá republika 1938 - 1939*. 1. vydání Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-7185-626-6

HEJDA, Jiří. *Žil jsem zbytečně*. 2. upravené vydání Praha: Machart, 2010. ISBN 978-80-90431-4-3

JÄCKEL, Eberhard. *Německé století: Historická bilance*. 1. vydání Praha: Argo, 2004. ISBN 80-7203-617-3

JOHNSON, Paul. *Dějiny 20. století*. 1. vydání překlad Jan Čulík Praha: Rozmluvy, 1991. ISBN 80-85336-07-3

KONČELÍK, Jakub. Večeřa, Pavel. Orság, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vydání Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8

PARKER, Geoffrey. *Dějiny světa v obrazech*. 1. vydání překlad Josef Hegner Praha: Knižní klub, 1995. ISBN 80-7176-154-0.

VERNER, Pavel. *Historie mediální komunikace*. 1. vydání Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013. ISBN 978-80-7452-027-3

ZÍDEK, Petr. *Osobnosti Lidových novin*. 1. vydání Praha: Knižní klub, 2014. Universum (Knižní klub). ISBN 978-80-242-4507-2.

Seznam použitých internetových zdrojů

Přítomnost. *Archiv všech čísel od roku 1924* [online]. Dostupné z:
<http://www.pritomnost.cz/cz/archiv-od-r-1924/27-uncategorized/197-archiv-vsech-cisel-od-roku-1924>

SEZNAM ZKRATEK

ÚTK - Ústřední tisková korespondence

LN - Lidové noviny

ČKD - Českomoravská Kolben - Daněk

ÚPK - Ústřední plánovací komise

ČTK - Česká tisková kancelář

ČSNS - Československá strana národně socialistická

SEZNAM OBRÁZKŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1: Jiří Hejda při práci před rozhlasovým mikrofonem.....37

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Tereza Böhmová

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: prezenční

Název práce: Národohospodář Jiří Hejda jako novinář

Rok: 2016

Počet stran textu bez příloh: 43

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 10

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 1

Vedoucí práce: Mgr. Libor Svoboda Ph. D.